

a evropské Rusko jako neofyt. Synantropně se vyskytuje i jinde, např. na Madeiře, Azorách, v Severní (zvl. severovýchod a pacifické pobřeží) a Jižní Americe (např. Chile) a na Novém Zélandu. Nejasné jsou údaje z Maroka. – Mapy: JÄGER in HEGI, ed. 2, 6/3:34, 1964; HULTÉN FA 1968:855; HULTÉN NE 1986: 883; MEUSEL et al. 1992:453.

Význam: V zahradách a parcích pěstována v mnoha kultivarech jako okrasná trvalka, např. kultivary s plnými úbory 'Super-Enorma' a 'Chevreuse', pouze s trubkovitými květy 'Pomponette', zakrslý 'Liliput', světle růžový 'Rosakönigin' a zářivě červený 'Brillant'. Většinou se pěstují jako dvouletky a množí se vegetativně. Semena klíčí po 7–10 dnech a udržují klíčivost 2–3 roky. V pěstěných trávnících je nežádoucím plevelem. Hlavně ve středověku se sedmikráska hojně užívala v léčitelství. I dnes se úbory, vzácně i celé rostliny, sbírají jako léčivka (Herba et flores bellidis minoris). Obsahuje hlavně triterpenické saponiny bayogeninu, silici, trísloviny, inulin a flavonová barviva. Někdy se přidává do čajových směsí.

Poznámka:*) Poměrně vzácně se jako skalnička pěstuje stokroč horská, *Bellidiastrum michelii* CASS. [*Aster bellidiastrum* (L.) SCOP.]. Jsou to vytrvalé byliny 10–35 cm vys. s listy uspořádanými v přízemní růžici; čepel okrouhlá až kopisťovitá, obvejčitá nebo eliptická, na vrcholu tupě špičatá, na okraji téměř celokrajná nebo nepravidelně vroubkovaná nebo hrubě tupě zubatá, na bázi klínovitě zúžená, na líci roztr. chlupatá, na rubu zvl. na žilkách hustěji pyřitá. Příčný, obly, hladký, přitiskle pyřitý stvol nese jediný 2–4 cm v průměru velký úbor. Dvouřadý, šir. zvonkovitý zákrov je tvořen kopinatými, ± stejně dlouhými, zelenými zákrovními listeny, někdy s červenavým nádechem, roztr. chlupatými. Lůžko úboru je kuželovité, bez plevek. Okrajové samičí jazykovité květy (v počtu až 50) mají ligulu čárkovitou, 5–10 mm dl., bílou, při odkvětu načervenalou; květy terče trubkovité oboustranné, četné, žluté. Nažky úzce vejcovité, zploštělé, roztr. chlupaté nesou na vrcholu bělavý chmýr složený ze 2–3 řad tenkých, drsných paprsků. V–VII. Hkf. Stokroč roste v přírodě na vlhkých, bazických a humózních stanovištích v horském až alpském stupni vyšších evropských pohorí, především v Alpách, Apeninách a Karpatech. K zahradnímu pěstování v nižších polohách je značně nepřizpůsobivá, delší udržení v kultuře je obtížné. Nezplaňuje, může se však určitou dobu udržet na místě bývalé zahrady (např. u Ostré u Úštěku, DOSTAL Nová Květ. ČSSR, 989, 1989).

16. *Aster* L. – hvězdnice **)

Aster LINNAEUS Sp. Pl. 872, 1753. – Syn.: *Amellus* ADANSON Fam. Pl. 2:125, 1763, non BROWNE 1756, nom. rejic., non L. 1759, nom. cons. – *Eurybia* (CASS.) CASS. in CUVIER Dict. Sci. Nat., ed. 2, 16: 46, 1820 vel *Eurybia* (CASS.) S. F. GRAY Nat. Arrang. Brit. Pl. 2:464, 1821. – *Galatella* (CASS.) CASS. in CUVIER Dict. Sci. Nat., ed. 2, 37:463, 488, 1825. – *Linosyris* CASS. in CUVIER Dict. Sci. Nat., ed. 2, 37:476, 1825, nom. illeg., non LUDWIG 1757. – *Symphotrichum* NEES Gen. Sp. Aster 135, 1832. – *Tripolium* NEES Gen. Sp. Aster 152, 1832. – *Virgulus* RAFIN. Fl. Tellur. 2:46, 1837. – *Lasallea* E. L. GREENE Leaf. Bot. Observ. Crit. 1:5, 1903. – *Crinittina* SOJÁK Zpr. Kraj. Vlastiv. Muz. Olomouc 215:1, 1982.

Lit.: GÖSCHKE F. (1910): Stauden-Astern, ihre wichtigsten Arten und Formen und deren Verwendung. Jbr. Schles. Ges. Vaterl. Cult. 1909:24–46. – THELLUNG A. (1913): Die in Mitteleuropa kultivierten und verwilderten Aster- und Helianthus-Arten nebst einem Schlüssel zur Bestimmung derselben. Allg. Bot. Z. 19:87–89, 101–112, 132–140. – SOÓ R. (1925): Aster-tanulmányok. Bot. Közlem. 22:56–64. – ONNO M. (1932): Geographisch-morphologische Studien über *Aster alpinus* L. und verwandte Arten. Biblioth. Bot., 26/106:1–10, 1–83. – WETMORE R. H. et DELISLE A. L. (1939): Studies in the genetics and cytology of two species in the genus *Aster* and their polymorphy in nature. Amer. J. Bot. 26:1–12. – TOMAN M. (1974): Rozšíření druhů *Aster amellus* L. a *Linum flavum* v Čechách. Zpr. Čs. Bot. Společ. 9:9–21. – OPATRNA M. (1976): Hodnocení kulturních odrůd rodu *Aster*. Acta Průhon. 36:1–148. – JONES A. G. (1978a): The taxonomy of *Aster* section *Multiflori* (Asteraceae) I. Nomenclatural review and formal presentation of taxa. Rhodora 80:319–357. – JONES A. G. (1978b): The taxonomy of *Aster* section *Multiflori* (Compositae) II. Biosystematic investigations. Rhodora 80:453–490. – JONES A. G. (1978c): Observations on reproduction and phenology in some perennial asters. Amer. Midl. Natur. 99:184–197. – JONES A. G. (1980a): A classification of the new world species of *Aster* (Asteraceae). Brittonia 32:230–239. – JONES A. G. (1980b): Data on chromosome numbers in *Aster* (Asteraceae), with comments on the status and relationships of certain North American species. Brittonia 32:240–261. – SEMPLE J. C. et BROUILLET L. (1980a): A synopsis of North American asters: the subgenera, sections and subsections of *Aster* and *Lasallea*. Amer. J. Bot. 67:1010–1026. – SEMPLE J. C. et BROUILLET L. (1980b): Chromosome numbers and satellite chromosome morphology in *Aster* and *Lasallea*. Amer. J. Bot. 67:1027–1039. – JONES A. G. et HIEPKO P. (1981): The genus *Aster* s. l. (Asteraceae) in the Willdenow Herbarium at Berlin. Willdenowia 11:343–360. – KLUSKA T. (1981): *Aster novae-angliae* from Poland. I. Karyological studies on plants with and without B-chromosomes. Acta Biol. Cracov., ser. bot., 23:131–145. – REVEAL J. L. et KEENER C. S. (1981): *Virgulus* Raf. (1837), an earlier name for *Lasallea* Greene (1903) (Asteraceae). Taxon 30:648–651. – SEMPLE J. C. et FORD J. (1981): The phylogeography of leaf morphology in two species of North American asters: *Lasallea novae-angliae* and *L. oblongifolia* (Compositae). Brittonia 33:517–522. – JONES A. G. (1984): Nomenclatural notes on *Aster* (Asteraceae). II. New combinations and some transfers. Phytologia 55:373–388. – KLAUDISOVÁ A. (1985): Hvězdnice alpská – *Aster alpinus* L. Památ. a Přír. 9/5: p. titul. 3. – CHMIELEWSKI J. G. (1986): Documented plant chromosome numbers 1986: I. Miscellaneous counts in *Aster* (Compositae). Sida 11:483–485. – JONES A. G. et LOWRY P. P. (1986): Types and selected historic specimens of *Aster* s. l. (Asteraceae) in the Herbarium Laboratoire de Phanérogamie, Muséum national d'Histoire naturelle, Paris (P). Bull. Mus. Hist. Natur. 8:393–412. –

*) Zpracovala R. Bělohávková

**) Zpracovali M. Kovanda a K. Kubát